TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Gỡ vướng khai thác khoáng sản: Xử lý ngay bất cập cấp bách, sửa đổi luật bài bản, căn cơ

19:16 03/09/2025

Chiều 3/9, tại Trụ sở Chính phủ, Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà chủ trì cuộc họp trực tiếp kết hợp trực tuyến với đại diện lãnh đạo các bộ, ngành, 13 tỉnh/thành phố, tập đoàn, hiệp hội doanh nghiệp... về dự thảo Nghị quyết việc ban hành các cơ chế, chính sách đặc thù nhằm tháo gỡ khó khăn trong triển khai Luật Địa chất và khoáng sản năm 2024; Dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Địa chất và khoáng sản năm 2024.

Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà cho biết, Luật Địa chất và khoáng sản năm 2024 có hiệu lực từ ngày 1/7/2025, nhưng trong quá trình triển khai đã bộc lộ những điểm chưa đáp ứng yêu cầu thực tiễn. Vì vậy, Bộ Nông nghiệp và Môi trường đã đề xuất xây dựng Dự thảo Nghị quyết và Dự án Luật theo đúng tinh thần chỉ đạo của Bộ Chính trị và Chính phủ, "cái gì làm chưa đạt, thực tiễn còn vướng mắc thì phải kịp thời sửa".

Phó Thủ tướng đề nghị Bộ Nông nghiệp và Môi trường trình bày rõ các khó khăn, vướng mắc thực tiễn dẫn đến việc cần sửa Luật Địa chất và

khoáng sản - Ảnh: VGP/AT

"Nghị quyết chỉ giải quyết những vấn đề rất cá biệt, mang tính tình huống, có thời hạn áp dụng cụ thể, không thể đưa vào luật vì không có tính phổ quát. Còn các quy định sửa đổi trong Dự án Luật thể hiện tính tổng thể, lâu dài, có phạm vi điều chỉnh rộng", Phó Thủ tướng nói và đề nghị Bộ Nông nghiệp và Môi trường trình bày rõ các khó khăn, vướng mắc thực tiễn dẫn đến việc cần sửa Luật Địa chất và khoáng sản; giải pháp, chính sách dự kiến tháo gỡ; những nội dung có thể đưa vào Nghị quyết của Chính phủ để xử lý trong 1–2 năm, bao gồm cả những vấn đề cá biệt cần giải quyết dứt điểm.

Các địa phương, bộ, ngành, hiệp hội doanh nghiệp cần lắng nghe, bổ sung ý kiến, giúp Bộ Nông nghiệp và Môi trường rà soát, "nhận diện vướng mắc, ủng hộ cái đúng, bổ sung cái còn thiếu" để hoàn thiện.

Tăng tính linh hoạt, rút ngắn thủ tục, điều tiết hiệu quả

Về Dự thảo Nghị quyết, Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường Trần Quý Kiên cho biết, Bộ đề xuất bổ sung một số nội dung mới nhằm tháo gỡ khó khăn về nguồn nguyên vật liệu cung cấp cho các dự án trọng điểm quốc gia, công trình đầu tư công và các dự án đầu tư theo phương thức đối tác công tư (PPP). Đáng chú ý, một số địa phương cũng đề xuất cơ chế đặc thù cho các dự án quan trọng trên địa bàn, được Chủ tịch UBND cấp tỉnh quyết định.

Bộ Nông nghiệp và Môi trường cũng tiếp thu ý kiến từ các tỉnh đồng bằng sông Cửu Long và Bộ Quốc phòng về mở rộng cơ chế cho phép điều tiết nguồn nguyên vật liệu dư thừa từ các mỏ đã đăng ký theo Nghị quyết số 106/2023/QH15 của Quốc hội về thí điểm một số chính sách đặc thù về đầu tư xây dựng công trình đường bộ, sang phục vụ các dự án trọng điểm quốc gia, công trình giao thông trọng điểm, cũng như các nhiệm vụ khẩn cấp về quốc phòng, an ninh.

Về cơ chế khai thác khoáng sản vật liệu xây dựng nhóm III và IV, Dự thảo Nghị quyết đề xuất rút gọn thủ tục hành chính, bỏ các bước phê duyệt chủ trương đầu tư, đánh giá tác động môi trường và yêu cầu phù hợp với quy hoạch địa chất – khoáng sản hiện hành, nhưng vẫn duy trì thăm dò, phê duyệt trữ lượng và cấp phép. Các mỏ vẫn phải đảm bảo an toàn khai thác, sử dụng vật liệu nổ hợp pháp. Đồng thời, tiếp tục cho phép gia hạn và điều chỉnh giấy phép khai thác nhằm nâng công suất phục vụ các dự án trọng điểm. Trong trường hợp khẩn cấp về thiên tai, dịch bệnh, quốc phòng – an ninh, các thủ tục về thăm dò, khai thác và đăng ký khoáng sản nhóm III, IV được rút gọn tối đa.

Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường Trần Quý Kiên: Dự thảo Nghị quyết và Dự án Luật sửa đổi nhằm tăng tính linh hoạt cho địa phương, rút ngắn thủ tục hành chính, điều tiết nguồn nguyên vật liệu hiệu quả, bảo đảm cung cấp nguyên liệu cho các dự án trọng điểm... - Ảnh: VGP/AT

Một nội dung quan trọng khác là khoanh định khu vực không đấu giá quyền khai thác khoáng sản, chủ yếu áp dụng cho khoáng sản phục vụ các dự án trọng điểm quốc gia, dự án PPP, công trình đầu tư công, nguyên liệu cho nhà máy xi măng, khu du lịch nghỉ dưỡng và các nhà máy chế biến sâu đã hoạt động ổn định. Các giấy phép cũ trước ngày 1/7/2005 cũng được điều chỉnh, cho phép tiếp tục khai thác phục vụ các dự án đã đăng ký.

Dự thảo Nghị quyết cũng mở rộng cơ chế thăm dò khai thác xuống sâu đối với các mỏ, đồng thời cho phép điều chỉnh giấy phép khai thác khoáng sản nhóm III và IV để phục vụ dự án trọng điểm, quốc phòng – an ninh và các công trình bổ sung vào danh mục trọng điểm của ngành giao thông vận tải.

Một số nhóm chính sách trong Dự thảo Nghị quyết sẽ tiếp tục được hoàn thiện, đưa vào Dự án Luật nhằm tập trung tháo gỡ các vướng mắc về cơ chế cấp phép, khai thác, sử dụng khoáng sản phục vụ xây dựng các dự án, công trình quan trọng quốc gia; dự án đầu tư khẩn cấp, cấp bách do cấp có thẩm quyền quyết định; dự án đầu tư công, dự án PPP.

Luật hóa các quy định về phân quyền, phân cấp và nhất là các quy định riêng biệt về quản lý đất hiếm trong tình hình mới.

Cụ thể hóa định hướng lớn của Đảng, Nhà nước về tiếp tục đổi mới tổ chức và hoạt động của bộ máy hành chính nhà nước, thực hiện phân cấp, phân quyền hợp lý giữa Trung ương và địa phương, lấy hiệu quả quản lý làm trung tâm, lấy người dân và doanh nghiệp làm chủ thể phục vụ.

Một số nhiệm vụ có tính chất chuyên môn sâu, mang tính kỹ thuật cao và thường xuyên thuộc thẩm quyền của Thủ tướng Chính phủ đã được giao cho Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường, giúp rút ngắn quy trình xử lý công việc, giảm tải khối lượng công việc hành chính cho Chính phủ, đồng thời phát huy trách nhiệm và năng lực tổ chức thực hiện của bộ chuyên ngành.

Chủ tịch UBND cấp tỉnh được thực hiện một số nhiệm vụ trước đây thuộc thẩm quyền của Thủ tướng Chính phủ và Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường nhằm tăng tính linh hoạt, kịp thời trong quản lý, khai thác tài nguyên khoáng sản phù hợp với điều kiện thực tế từng địa phương, góp phần huy động, sử dụng hiệu quả nguồn lực tài nguyên để phục vụ phát triển kinh tế - xã hội, đồng thời thúc đẩy quá trình cải cách thủ tục hành chính trong lĩnh vực khoáng sản theo hướng rút ngắn thời gian, giảm chi phí cho doanh nghiệp.

Các đại biểu góp ý vào nội dung Dự thảo Nghị quyết - Ảnh: VGP/AT

"Tổng thể, Dự thảo Nghị quyết và Dự án Luật sửa đổi nhằm tăng tính linh hoạt cho địa phương, rút ngắn thủ tục hành chính, điều tiết nguồn nguyên vật liệu hiệu quả, bảo đảm cung cấp nguyên liệu cho các dự án trọng điểm, đồng thời cụ thể hóa các cơ chế đặc thù đã ban hành trong Nghị quyết 106/2023/QH15 và các chỉ đạo về quản lý khoáng sản chiến lược, phục vụ phát triển kinh tế – xã hội và quốc phòng – an ninh", Thứ trưởng Trần Quý Kiên cho biết.

Chính sách nhất quán, minh bạch, công bằng và hiệu quả

Góp ý vào nội dung Dự thảo Nghị quyết, đại diện các bộ: Công an, Công Thương, Xây dựng thống nhất quan điểm, cần vừa tháo gỡ vướng mắc thực tiễn, vừa duy trì chính sách nhất quán và đảm bảo hiệu quả các dự án đang triển khai.

Bộ Công Thương cho rằng cần giải quyết dứt điểm các vướng mắc liên quan đến chồng lấn quy hoạch khoáng sản với các dự án điện, khoáng sản chiến lược, đồng thời không đưa các mỏ đang khai thác hiệu quả hoặc mở rộng khai thác ra đấu giá để duy trì sản xuất ổn định.

Ý kiến từ Bộ Công an kiến nghị thắt chặt thẩm quyền quyết định cơ chế đặc thù, phân loại các hình thức vi phạm trong cấp phép, xử lý minh bạch, đồng thời hạn chế điều chỉnh các khu vực đất an ninh, quốc phòng và chỉ tập trung vào các vấn đề cấp bách, phù hợp với Nghị quyết số 106/2023/QH15.

Trong khi đó, Bộ Xây dựng nêu ý kiến các khu vực khoáng sản phục vụ dự án xi măng đã được quy hoạch trước đây nên thuộc diện không đấu giá, nhằm tránh hiện tượng đầu cơ, thao túng và bảo đảm nguồn vật liệu ổn định cho các nhà máy hiện hữu.

Lãnh đạo các tỉnh Lào Cai, An Giang, Quảng Ninh, Thanh Hóa cho rằng, Dự thảo Nghị quyết và Dự án Luật sẽ tháo gỡ nhiều khó khăn trong công tác quản lý khoáng sản, đồng thời đảm bảo nguồn vật liệu phục vụ các dự án trọng điểm, đặc biệt là các công trình đầu tư công và dự án PPP.

Nhiều ý kiến kiến nghị duy trì cơ chế đặc thù, giữ nguyên quy định không đấu giá đối với các mỏ khoáng sản đã quy hoạch cho nhà máy, tránh làm gián đoạn hoạt động sản xuất bình thường; làm rõ thẩm quyền tổ chức, cá nhân được khai thác khoáng sản trong tình huống khẩn cấp, đồng thời cho phép tận dụng khoáng sản phát sinh từ cải tạo công trình, sạt lở thiên tai, nhằm vừa đảm bảo an toàn, vừa tránh lãng phí tài nguyên.

Lãnh đạo TP. Đà Nẵng đề xuất mở rộng đối tượng được cấp giấy xác nhận thu hồi khoáng sản, bao gồm cả nhà thầu thi công hoặc tổ chức, cá nhân đáp ứng điều kiện theo pháp luật, nhằm tận dụng khoáng sản thừa cho các dự án đang triển khai; lựa chọn và đưa những nội dung thực tiễn, phù hợp vào Dự thảo Luật để áp dụng lâu dài, bảo đảm hiệu quả và tính khả thi trong triển khai.

Đại diện Binh đoàn 12 (Bộ Quốc phòng) đề xuất bổ sung thẩm quyền cấp phép khai thác mỏ và điều chuyển khoáng sản dư thừa cho các dự án trọng điểm quốc gia, các dự án khẩn cấp về quốc phòng, an ninh.

Phó Thủ tướng cho ý kiến về quy định cấp giấy phép khai thác mỏ cần linh hoạt về sản lượng, cho phép biến động phù hợp với thị trường và điều kiện kỹ thuật - Ảnh: VGP/AT

Các ý kiến đều nhấn mạnh việc quản lý tài nguyên phải vừa bảo vệ lợi ích Nhà nước, vừa đảm bảo minh bạch, công bằng và hiệu quả, đồng thời bảo vệ môi trường và cảnh quan.

Nhiệm vụ cấp bách cần cơ chế đặc biệt

Kết luận cuộc họp, Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà nêu rõ, một số vấn đề khó khăn, vướng mắc trong quá trình triển khai Luật Địa chất và khoáng sản năm 2024 có thể coi là cá biệt. Các giải pháp tháo gỡ được nêu trong Dự thảo Nghị quyết cần thực hiện trong một thời gian nhất định để hoàn thành nhiệm vụ chính trị, nhưng sau đó cần chuyển sang giai đoạn bài bản thông qua sửa đổi, bổ sung Luật.

"Hoạt động trong lĩnh vực địa chất và khoáng sản có ảnh hưởng lớn đến môi trường, do vậy, cần thực hiện cẩn trọng và bài bản để tránh các tác động tiêu cực. Tuy nhiên, trong những nhiệm vụ cấp bách thì việc có cơ chế đặc biệt là cần thiết", Phó Thủ tướng nói.

Về Dự thảo Nghị quyết, Phó Thủ tướng nhấn mạnh, đây là cơ chế đặc biệt chỉ áp dụng trong trường hợp đặc biệt. Đó là các công trình quan trọng, trọng điểm quốc gia được phê duyệt ở cấp Trung ương, còn ở địa phương phải là các dự án đầu tư công hoặc tư, bao gồm hạ tầng, nhà ở xã hội, bệnh viện, khu công

nghiệp. Dự thảo Nghị quyết cần ghi rõ những trường hợp được áp dụng cơ chế đặc biệt để tránh vướng mắc pháp luật, nhưng không được sử dụng để hợp thức hóa vi phạm pháp luật.

Hiệu lực và quy định chuyển tiếp cần được rà soát kỹ, đảm bảo sát với từng chương, từng điều của Luật Địa chất và khoáng sản, các quy định pháp luật khác. Điều kiện chuyển tiếp phải rõ ràng, tránh áp dụng sai làm ảnh hưởng quyền lợi của các đối tượng liên quan.

Về xử lý các dự án chồng lấn khoáng sản, Phó Thủ tướng yêu cầu xác định rõ cách xử lý các quy hoạch chồng lấn, như quy hoạch điện, quy hoạch chế biến, quy hoạch hạ tầng, "cần ưu tiên một lĩnh vực, đồng thời đảm bảo quản lý dự trữ và khai thác hợp lý". Các mỏ nguyên liệu đã cấp phép cần duy trì ổn định, không điều chỉnh đấu thầu hoặc cấp phép trùng lặp, đặc biệt đối với các mỏ đã có ranh giới khai thác.

Trước thực tế, nhiều mỏ có giá trị khoáng sản đi kèm lớn hơn khoáng sản chính, hoặc các vật liệu công nghiệp nhưng vẫn được cấp phép dưới dạng khoáng sản thông thường, Phó Thủ tướng đề nghị đưa nội dung về khoáng sản chính và khoáng sản đi kèm vào Dự án Luật sửa đổi theo hướng "khi thăm dò, khai thác, mọi tài nguyên cần được đánh giá dựa trên công nghệ hiện có và giá trị thực tế".

Cho ý kiến về quy định cấp giấy phép khai thác mỏ cần linh hoạt về sản lượng, cho phép biến động phù hợp với thị trường và điều kiện kỹ thuật, Phó Thủ tướng cũng yêu cầu mở rộng đối tượng cấp giấy phép thu hồi khoáng sản, bao gồm nhà thầu, tổ chức, cá nhân có năng lực khi cần thực hiện công trình quan trọng, theo Nghị quyết số 106/2023/QH15, tuyệt đối tránh hợp thức hóa vi phạm pháp luật.

Chuyển hóa tài nguyên thành vốn đầu tư công

Đối với cơ chế khai thác vật liệu xây dựng phục vụ các dự án đầu tư công (khoáng sản nhóm III, nhóm IV), Phó Thủ tướng nhấn mạnh, đây là tài nguyên quốc gia mà Nhà nước là đại diện quản lý và cấp phép khai thác. Vì vậy, cần nghiên cứu phương án không thu phí khi cấp phép khai thác, mà chỉ tính chi phí khai thác, vận chuyển, từ đó chuyển hóa tài nguyên thành vốn đầu tư cho các dự án công cộng, hạ tầng quốc gia và địa phương, giảm gánh nặng cho đầu tư công, tăng đóng góp của Nhà nước cho các dự án.

Phó Thủ tướng cũng lưu ý, Dự thảo Nghị quyết cần quy định rõ nguyên tắc, không bỏ các thủ tục khoa học, công nghệ, kỹ thuật, đặc biệt về thăm dò trữ

lượng, đánh giá môi trường, phương án khắc phục môi trường khi thực hiện khai thác tài nguyên, khoáng sản, bảo đảm không gây ô nhiễm và sạt lở.

Liên quan đến cấp quyền khai thác tài nguyên, định giá và tính phí khai thác, Phó Thủ tướng yêu cầu thiết kế quy định cụ thể, tránh vướng mắc kéo dài nhiều năm. Các loại khoáng sản chiến lược cũng cần quy định nguyên tắc quản lý trong Dự án Luật, chi tiết sẽ do Chính phủ, Bộ Nông nghiệp và Môi trường quy định.

Phó Thủ tướng giao Bộ Nông nghiệp và Môi trường tiếp thu ý kiến của các bộ, ngành, địa phương, khẩn trương hoàn thiện dự thảo, bảo đảm các quy định pháp lý rõ ràng, cụ thể và thực tiễn. Dự án Luật chỉ định ra các nguyên tắc, chính sách lớn và hướng phát triển dài hạn, còn các vấn đề kỹ thuật, chi tiết sẽ được giao Chính phủ và Bộ Nông nghiệp và Môi trường quy định.

Theo chinhphu.vn